

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 maja 2016 r.

Pozycja 389

POSTANOWIENIE z dnia 2 października 2015 r. Sygn. akt Ts 138/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.M. w sprawie zgodności:

art. 95 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm.) w zw. z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1989 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, ze zm.) oraz art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, ze zm.) z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 2 i art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 3 kwietnia 2015 r. J.M. (dalej: skarżący) kwestionuje zgodność art. 95 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, ze zm.) w zw. z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1989 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, ze zm.) oraz art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, ze zm.) z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 2 i 7 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na podstawie następującego stanu faktycznego. Decyzjami z września 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. (dalej: ZUS) przyznał skarżącemu prawo do emerytury od 1 grudnia 2007 r., orzekając jednocześnie, że emerytura ta podlega zawieszeniu, gdyż wnioskodawca kontynuuje zatrudnienie, a także z uwagi na to, że istnieje zbieg uprawnień do więcej niż jednego świadczenia. Na podstawie decyzji z listopada 2011 r. ZUS podjął wypłatę świadczenia emerytalnego od 1 stycznia 2009 r. do 30 września 2011 r., wskazując, że od 1 października 2011 r. emerytura winna być wypłacana przez Wojskowe Biuro Emerytalne z tego względu, że emerytura w ZUS podlega zawieszeniu z powodu kontynuowania zatrudnienia. Po rozpatrzeniu odwołania złożonego od wskazanych powyżej decyzji Sąd Okręgowy w J. wyrokiem z kwietnia 2013 r. zmienił zaskarżone decyzje w zakresie, w jakim zawieszają one wypłatę świadczenia emerytalnego z uwagi na kontynua-

cję zatrudnienia i z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia; w pozostałym zakresie odwołanie oddalił. Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z listopada 2013 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie złożone przez skarżącego od decyzji organu rentowego oddalił. Od powyższego rozstrzygnięcia skarżący wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z listopada 2014 r. odmówił przyjęcia jej do rozpoznania. Powyższe orzeczenie zostało doręczone skarżącemu w dniu 8 stycznia 2015 r.

Z wydaniem wskazanych rozstrzygnięć skarżący łączy naruszenie prawa do równego traktowania, jak też prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego w związku z zasadą państwa prawa i wywodzoną z niej zasadą zaufania do organów państwa, zasadą przyzwoitej legislacji, jak też zasadą praworządności i zasadą sprawiedliwości społecznej. Naruszenie tych zasad i praw konstytucyjnych upatruje skarżący w zaskarżonych regulacjach definiujących zasadę pobierania tylko jednego świadczenia emerytalnego, wybranego lub korzystniejszego dla ubezpieczonego. Odmowa wypłaty emerytury cywilnej pomimo spełnienia wszystkich przesłanek determinujących jej przyznanie już po uzyskaniu emerytury wojskowej prowadzi, zdaniem skarżącego, do naruszenia prawa do należytego zabezpieczenia społecznego, jak też zasady proporcjonalności. W jego ocenie zaskarżone przepisy doprowadzają do sytuacji, w której ubezpieczony otrzymujący prawo do emerytury cywilnej zostaje pozbawiony możliwości skorzystania z tego prawa. Na gruncie art. 67 Konstytucji nie ma zaś podstaw do dokonywania podziału na przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego oraz przyznanie prawa do wypłaty tego świadczenia. Zaskarżone przepisy dotyczące zbiegu prawa do świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego pozbawiają ubezpieczonego przyznanego mu wcześniej prawa do emerytury i uniemożliwiają realizację prawa wynikającego wprost z art. 67 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony indywidualnych praw i wolności o charakterze podmiotowym. Jej rozpoznanie zostało uzależnione od spełnienia licznych warunków wynikających bezpośrednio z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie o TK. Zgodnie z art. 46 ustawy o TK skarga konstytucyjna może zostać wniesiona do Trybunału Konstytucyjnego po wyczerpaniu drogi prawnej, jeśli nie upłynął trzymiesięczny termin od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Dla ustalenia początku biegu wskazanego terminu podstawowe znaczenie ma więc obowiązek uzyskania przez skarżącego „prawomocnego orzeczenia” w ramach przysługującej mu drogi prawnej. Z analizy orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wynika, że do wyczerpania drogi prawnej – w rozumieniu art. 46 ust. 1 ustawy o TK – dochodzi w chwili uzyskania przez skarżącego prawomocnego orzeczenia w wyniku skorzystania z przysługujących mu zwyczajnych środków odwoławczych. Skorzystanie z innych środków zaskarżenia, tzw. nadzwyczajnych (np. kasacja w sprawach karnych, skarga kasacyjna

w sprawach cywilnych, skarga o wznowienie postępowania, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia), wykracza poza ramy „drogi prawnej”, o której mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o TK (zob. postanowienia TK z: 25 lipca 2006 r., Ts 143/06, OTK ZU nr 1/B/2007, poz. 55; 15 lutego 2007 r. i 16 maja 2007 r., Ts 144/06, OTK ZU nr 3/B/2007, poz. 129 i 130; 13 lutego 2007 r., Ts 162/06, OTK ZU nr 1/B/2008, poz. 15; 4 października 2007 r., Ts 47/07, OTK ZU nr 2/B/2008, poz. 67; 27 listopada 2007 r., Ts 107/07, OTK ZU nr 1/B/2008, poz. 39; 27 listopada 2007 r., Ts 284/06, OTK ZU nr 2/B/2008, poz. 60).

Trybunał Konstytucyjny nie ma wątpliwości, że skarga kasacyjna złożona od prawomocnego rozstrzygnięcia sądu II instancji w sprawach rozpatrywanych w trybie postępowania cywilnego nie mieści się w ramach tzw. zwyczajnych środków odwoławczych, których wniesienie, z jednej strony, jest warunkiem *sine qua non* merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej, z drugiej zaś – wpływa na wyznaczenie momentu, od którego biegnie trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej (data doręczenia rozstrzygnięcia wydane go na skutek wniesienia ostatniego z przysługujących skarżącemu zwyczajnych środków odwoławczych). Tym samym uzyskanie orzeczenia sądu II instancji oznacza spełnienie warunku przewidzianego w art. 46 ustawy o TK, tj. przesądza o wyczerpaniu drogi prawnej, zaś złożenie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego wykracza poza „drogę prawną”, o której mowa w cytowanym przepisie ustawy o TK, jako że nie wpływa już na prawomocność rozstrzygnięcia. Wniesienie skargi kasacyjnej pozostaje więc poza zakresem konstytucyjnego wymogu wyczerpania drogi prawnej i nie ma wpływu na bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

W przedmiotowej sprawie rozstrzygnięciem przesądzającym o wyczerpaniu drogi prawnej jest zatem wyrok Sądu Apelacyjnego w W. z listopada 2013 r. Wprawdzie skarżący nie podał daty doręczenia wyroku sądu II instancji, ale już data wydania postanowienia przez Sąd Najwyższy o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, tj. 26 listopada 2014 r., pozwala stwierdzić, że wniesienie skargi 3 kwietnia 2015 r. nastąpiło ze znacznym przekroczeniem trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK.

Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że nawet przyjęcie, iż to postanowienie Sądu Najwyższego z listopada 2014 r. stanowi orzeczenie, którego wydanie naruszyło przysługujące skarżącemu konstytucyjne prawa lub wolności – która to teza prezentowana jest, choć nie konsekwentnie, we wniesionej skardze konstytucyjnej – nie oznacza, że zostały spełnione przesłanki skargi konstytucyjnej. Wydane w sprawie orzeczenie rozstrzygało bowiem nie o przysługującym skarżącemu prawie do zabezpieczenia społecznego, tylko o możliwości merytorycznego rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy wniesionej przez niego skargi kasacyjnej. Podstawą rozstrzygnięcia – w rozumieniu art. 79 Konstytucji – nie były ponadto zaskarżone regulacje, ale przepisy ustawy z dnia 17 listopada 2013 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 101, ze zm.).

W związku z powyższym, na podstawie art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 i w zw. z art. 46 ust. 1 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.